Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2017. gada 16. jūnijā
(OR. en)

10380/17

SAN 253
AUDIO 88

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2017. gada 16. jūnijs
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	9977/17 SAN 234 AUDIO 85
Temats:	Palīdzēt apturēt bērnu liekā svara un aptaukošanās pieaugumu – Padomes secinājumi (2017. gada 16. jūnijs)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par to, kā palīdzēt apturēt bērnu liekā svara un aptaukošanās pieaugumu, kurus Padome pieņēma savā 3548. sanāksmē 2017. gada 15. un 16. jūnijā.

PIELIKUMS

Padomes secinājumi

par to, kā palīdzēt apturēt bērnu liekā svara un aptaukošanās pieaugumu [1]

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME

ATGĀDINA

1. Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) [2] 168. pantu, kurā ir paziņots, ka, nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis, un ir paredzēts, ka Savienība veicina dalībvalstu sadarbību sabiedrības veselības jomā, vajadzības gadījumā atbalstot to rīcību;

2. to, ka kopš 2000. gada Eiropas Savienības Padome ir uzsvērusi, cik svarīgi – konkrēti, ar uzturu un fizisko aktivitāti – ir sekmēt veselīgu dzīvesveidu; tas ir uzsvērts jo īpaši šādos dokumentos: [3]

   - 2000. gada 14. decembrī pieņemtā Padomes rezolūcija par veselību un uzturu [4];

---

[1] Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par bērna tiesībām ir definēts, ka bērns ir "cilvēks, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu, ja vien saskaņā ar bērniem piemērojamiem tiesību aktiem pilngadība neiestājas agrāk".

[2] OV C 326, 26.10.2012., 47. lpp. (konsolidētā versija).

[3] Citi relevanti Padomes secinājumi vai ieteikumi: 2002. gada 2. decembrī pieņemtie Padomes secinājumi par aptaukošanos, 2003. gada 2. decembrī pieņemtie Padomes secinājumi par veselīgu dzīvesveidu: izglītošana, informēšana un komunikācija, 2007. gada 31. maijā pieņemtie Padomes secinājumi "Veselības veicināšana ar uzturu un fizisko aktivitāti", Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija (2008. gada 20. novembris) par jauniešu veselības aizsardzību un labklājību, 2011. gada 2. decembrī pieņemtie Padomes secinājumi "Veselības stāvokļa atšķirību novēršana Eiropas Savienībā, ar saskaņotu rīcību veicinot veselīga dzīvesveida piekopšanu" un 2013. gada 26. novembrī pieņemtais Padomes ieteikums par veselību veicinošu fizisko aktivitāšu popularizēšanu dažādās nozarēs.

[4] OV C 20, 23.1.2001., 1. lpp.

- 2005. gada 3. jūnijā pieņemtie Padomes secinājumi par aptaukošanos, pārtiku un fiziskām aktivitātēm [5];

- 2006. gada 30. novembrī pieņemtie Padomes secinājumi "Veselības aizsardzības jautājumi visās politikas jomās" [6];

- 2007. gada 6. decembrī pieņemtie Padomes secinājumi par ES stratēģijas īstenošanu attiecībā uz uzturu, lieko svaru un veselības jautājumiem, kas saistīti ar aptaukošanos [7];

- 2010. gada 8. jūnijā pieņemtie Padomes secinājumi par taisnīguma un veselības aizsardzības jautājumiem visās politikas jomās – solidaritāte veselības aizsardzībā [8];

- Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi (2012. gada 27. novembris) par veselību veicinošu fizisko aktivitāšu popularizēšanu (*HEPA*) [9];

- 2014. gada 20. jūnijā pieņemtie Padomes secinājumi par uzturu un fizisko aktivitāti [10]; un

- 2016. gada 17. jūnijā pieņemtie Padomes secinājumi par pārtikas produktu uzlabošanu [11];

---

5 9181/05 SAN 67.
6 16167/06 SAN 261.
7 15612/07 SAN 227 DENLEG 118.
8 9947/10 SAN 120 SOC 355.
9 OV C 393, 21.12.2012., 22. lpp.
10 OV C 213, 8.7.2014., 1. lpp.
11 OV C 269, 23.7.2016., 21.–25. lpp.

3. ES Rīcības plānu par bērnu aptaukošanās samazināšanu (2014–2020) [12], kurā ir atzīta veselības veicināšanas un slimību profilakses labvēlīgā ietekme gan uz iedzīvotājiem, gan veselības sistēmām un tas, cik svarīga nozīme hronisku saslimšanu un neinfekciozu slimību riska samazināšanā ir veselīgam uzturam [13] un fiziskās aktivitātes veicināšanai, un kurā dalībvalstis ir aicinātas turpināt gādāt par to, lai veselīga uztura un fiziskās aktivitātes veicināšanai būtu piešķirta prioritāra nozīme, tādējādi palīdzot uzlabot ES iedzīvotāju veselību un dzīves kvalitāti un veselības sistēmu ilgtspēju, un Eiropas rīcības plānu attiecībā uz pārtikas produktiem un uzturu (2015–2020) [14];

4. Pasaules Veselības organizācijas (PVO) 2013. gada 27. maija Vispārējo rīcības plānu neinfekciozu slimību profilaksei un kontrolei (2013–2020) [15] un tā deviņus brīvprātīgi izvirzītos vispārējos mērķus; Fiziskās aktivitātes stratēģiju PVO Eiropas reģionam 2016.–2025. gadam [16]; PVO Komisijas ziņojumu par bērnu aptaukošanās izbeigšanu (2016) [17], ar ko tika izveidots visaptverošs, integrēts ieteikumu kopums bērnu aptaukošanās problēmas novēršanai;

5. ANO 2015. gada 25. septembra rezolūciju "Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam", kurā ir atzīts, ka nevienlīdzības izskaušanai ir nepieciešama daudzu sektoru un daudzu ieinteresēto personu pieeja, vienlaikus nodrošinot, ka neviens netiek atstāts novārtā [18];

---

12 http://ec.europa.eu/health//sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf.

13 Jēdziens "veselīgs uzturs" ir sinonīms tam, kas izmantots ES Rīcības plānā par bērnu aptaukošanās samazināšanu (2014–2020), http://ec.europa.eu/health//sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf.
un PVO Komisijas ziņojumā par bērnu aptaukošanās izbeigšanu http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/204176/1/9789241510066_eng.pdf.

14 http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/253727/64wd14e_FoodNutAP_140426.pdf.

15 http://www.who.int/nmh/events/ncd_action_plan/en/.

16 http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/282961/64wd14e_FoodNutAP_140426.pdf.

17 http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/204176/1/9789241510066_eng.pdf.

18 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

6. 2013. gada 5. jūlija Vīnes deklarāciju par uzturu un neinfekciozām slimībām saistībā ar programmu "Veselība 2020" [19], kurā vienojās par to, ka pret aptaukošanos ir jārīkojas un ka prioritāra nozīme ir darbam pie veselīga uztura bērniem, jo īpaši radot veselīgāka ēdiena un veselīgāku dzērienu vidi;

7. ziņojumu "Veselīgas pārtikas publiskais iepirkums – Tehniskais ziņojums par situāciju skolās" (2017), kuru izstrādāja prezidentvalsts Malta kopā ar Eiropas Komisiju, PVO, *JRC* un Augsta līmeņa darba grupas uztura un fiziskās aktivitātes jautājumos locekļiem [20];

8. projektu ES Rīcības plāna par bērnu aptaukošanās samazināšanu vidusposma izvērtējuma ziņojumam, kuru Eiropas Komisija iesniedza 2017. gada 22. februārī [21];

ATZĪST, KA

1. veselība ir vērtība, iespēja un ieguldījums katras valsts ekonomikas un sociālajā attīstībā;

2. tas, cik plaši daudzās dalībvalstīs ir izplatīta liekā svara un aptaukošanās problēma bērnu vidū, ir nopietna veselības problēma, kura padziļina nevienlīdzību veselības ziņā un kura bērnus, kas ir visneaizsargātākā grupa, skar vissmagāk; bērnu aptaukošanās ir spēcīgs pieaugušo aptaukošanās priekšvēstnesis, un tai ir labi zināmas sekas uz veselību un ekonomiku , jo vairāk nekā 60 % bērnu ar lieko svaru visdrīzāk kļūs par pieaugušajiem, kuriem būs liekais svars [22];

3. liekais svars un aptaukošanās bērnu vidū saistās ar nopietnām sekām veselībai gan īstermiņā, gan ilgākā termiņā, tostarp paaugstinātu risku saslimt cita starpā ar 2. tipa diabētu, astmu, hipertensiju un sirds un asinsvadu slimībām; tiklīdz šādas slimības ir iegūtas, aptaukošanās ievērojami samazina šādu slimību ārstēšanas efektivitāti;

---

19 http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/234381/Vienna-Declaration-on-Nutrition-and-Noncommunicable-Diseases-in-the-Context-of-Health-2020-Eng.pdf?ua=1.

20 https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/public-procurement-food-health-technical-report.pdf.

21 Pētījums par to, kā ir īstenots ES Rīcības plāns par bērnu aptaukošanās samazināšanu (2014–2020), https://www.eu2017.mt/Documents/Reports/mid-term%20evaluation%20APCO%20report%20Draft.pdf.

22 PVO statistika par aptaukošanos: http://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/obesity/data-and-statistics.

4. aptaukošanās ietekmē dzīves kvalitāti un cita starpā ir saistīta ar zemu pašvērtējumu;

5. cēloņi liekajam svaram un aptaukošanās problēmai bērnu vidū ir kompleksi un ar daudziem faktoriem, un tie galvenokārt izriet no atrašanās aptaukošanos veicinošā [23] vidē;

6. nepiemērota fiziskā aktivitāte un nelīdzsvarots uzturs noved pie liekā svara, aptaukošanās un dažādām hroniskām slimībām. Tāpēc abas jomas ir pienācīgi jāaplūko;

7. jauni eksperimentāli pierādījumi liecina, ka pastāv epiģenētiskas izmaiņas, kas dažos gadījumos var būt veicinošs faktors, kura dēļ var iegūt lieko svaru vai aptaukoties; daži pētījumi min tādus riska faktorus kā augstāks mātes ķermeņa masas indekss pirms grūtniecības, prenatālā saskare ar tabaku, pārlieks gestācijas svara pieaugums mātei un paātrināts zīdaiņa svara pieaugums pirmajās 1000 dienās, kuri ir saistīti ar bērna aptaukošanos vēlākā vecuma periodā [24]**;**

8. aptaukošanās Eiropas bērnu vidū ir cieši saistīta ar viņu vecāku sociālekonomisko statusu: vecākiem, kas pieder pie zemāka līmeņa sociālekonomiskajām grupām, drīzāk būs liekais svars. Tādu vecāku bērniem, kuri ir aptaukojušies vai kuriem ir zemāks sociālekonomiskais statuss, pastāv lielākas iespējas, ka viņiem būs slikti ēšanas ieradumi un ka viņiem izveidosies liekais svars. Bez tam dažās dalībvalstīs ir daudz mazāk iespēju, ka bērni zemāka līmeņa sociālekonomiskajās grupās tiks baroti ar krūti, jo īpaši priekšlaicīgu dzemdību gadījumā [25];

---

[23] "Aptaukošanos veicinošs" attiecas uz to ietekmju summu, kas apkārtnei, iespējām vai dzīves apstākļiem ir uz aptaukošanos veicināšanu atsevišķu personu vai sabiedrības grupu vidū. Saskaņā ar analīzes režģi attiecībā uz vidēm, kuras saistītas ar aptaukošanos (*ANGELO – Analysis Grid for Environments Linked to Obesity*), attiecībā uz pasākumiem, kas saistīti ar aptaukošanos (piemēram, uztura uzvedība, fiziskā aktivitāte vai svars), vide tiek smalkāk iedalīta pēc diviem aspektiem: pēc lieluma (mikro vai makro) un tipa (fiziskā, ekonomiskā, politiskā un sabiedriski kulturālā vide); sk.: *Swinburn B, Egger G, Raza F. - Dissecting Obesogenic Environments: The Development and Application of a Framework for Identifying and Prioritizing Environmental Interventions for Obesity*. *Prev Med, 1999 12;29(6):563-570)*.

[24] *Woo Baidal JA, Locks LM, Cheng ER, Blake-Lamb TL, Perkins ME, Taveras EM. Risk Factors for Childhood Obesity in the First 1,000 Days: a Systematic Review*. *AJPM*. 2016;50(6):761-779.

[25] Sk. *Flacking, R., Hedberg Nyqvist, K, Ewald, U*; *Effects of socioeconomic status on breastfeeding duration in mothers of preterm and term infants*. *Eur J Public Health* 2007; 17 (6): 579-584. doi: 10.1093/eurpub/ckm019.

9. pastāvošie politiskie virzieni, kuru mērķis ir sekmēt veselību, novērst lieko svaru un aptaukošanos, lai apturētu bērnu aptaukošanās pieaugumu, nav bijuši pietiekami efektīvi. Ar vienu pasākumu vien bērnu aptaukošanās problēmu atrisināt nav iespējams. Turklāt arī sektoru politikai var būt būtiska nevēlama ietekme uz veselīgu uzturu un fizisko aktivitāti. Tāpēc bērnu aptaukošanās jautājumam vajadzētu būt vienam no atsevišķu dalībvalstu un Eiropas Savienības darba programmu galvenajiem punktiem, un tas ir jārisina prioritārā kārtā un ar daudzveidīgu dažādu iesaistīto sektoru koordinētu rīcību;

10. ir vajadzīga turpmāka izpēte, lai labāk izprastu bērnu liekā svara un aptaukošanās cēloņus, tostarp epiģenētikas jomā, un ir jāapzina uz pierādījumiem balstītas pieejas veselīgam uzturam un pastiprinātai fiziskajai aktivitātei visas dzīves garumā. Turklāt ir nepieciešami sabiedrības veselības pētījumi, lai izceltu ekonomiskās sekas un cēloņus visās sociālekonomiskajās grupās un lai nodrošinātu efektīvas sabiedrības veselības politikas, intervences un profilakses programmas;

11. Tā kā pierādījumi liecina, ka bērns, kura uzturs ir labs, ir veselīgāks, piekļuve veselīgam uzturam un fiziskai aktivitātei no agrīna vecuma ļauj bērniem izaugt un kļūt par veselīgiem pieaugušajiem. Veselīgi bērni ir labāk sagatavoti, lai mācīto un attīstītos skolā, tādējādi iegūstot uzlabotas spējas personiskajai izaugsmei un lielāku ražīgumu vēlākā dzīvē;

12. saskaņā ar PVO bērniem un jauniešiem vecumā no 5 līdz 17 gadiem ik dienas vismaz 60 minūtes būtu jāveltī mērenas līdz spēcīgas intensitātes fiziskajai aktivitātei. Vismaz 3 reizes nedēļā būtu jāparedz spēcīgas intensitātes aktivitātes un aktivitātes, kas nostiprina muskuļus un kaulus [26]. Vērā būtu jāņem pieejamie valsts ieteikumi;

13. valdības un visas sabiedrības līmenī būtu jāpieņem sadarbīga starpnozaru pieeja, lai nodrošinātu veselīgu vidi, ietverot veselību, izglītību, pārtikas ražošanu, lauksaimniecību un zivsaimniecību, tirdzniecību un rūpniecību, finanses, sportu, komunikāciju, vides un pilsētplānošanu, transportu, sociālās lietas un pētniecību;

---

[26] Vispārēji ieteikumi par fizisko aktivitāti veselībai http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/.

14. tā kā vairumā Eiropas valstu bērni gandrīz trešdaļu savas ikdienas dzīves pavada izglītības vidē, ir svarīgi, lai veselīgs uzturs un fiziskā aktivitāte sadarbībā ar vecākiem tiktu sekmēta izglītības iestādēs un bērnu aprūpes centros. Izglītības iestādēs būtu jātiecas pēc stimulējošas vides veselīgu dzīvesveidu atbalstam;

15. skolu maltītes ir laba iespēja atbalstīt veselīgus ēšanas ieradumus un veicināt veselību; šajā nolūkā izglītības iestādēs būtu jāpopularizē "veselīga pārtika";

16. valdībām un publiskajām iestādēm ir iespēja pieprasījumu pēc veselīgām maltītēm un tādējādi uzlabota uztura pastiprināt ar publisko iepirkumu, un tām ir potenciāls ietekmēt tirgu un veicināt inovāciju virzībā uz uztura ziņā līdzsvarotākas pārtikas nodrošināšanu taisnīgā un pārredzamā veidā;

17. ir daudz pierādījumu, kas vajadzīgi, lai pamatotu efektīvāku rīcību attiecībā uz tādas pārtikas mārketingu, kurai ir augsta enerģētiskā vērtība, liels piesātināto tauku, transtaukskābju, cukura un sāls saturs. Pieredze un pierādījumi liecina par to, ka brīvprātīgai rīcībai, lai tā būtu efektīvāka, var būt vajadzīgi regulatīvi pasākumi;

18. optimālas augšanas, attīstības un veselības sasniegšanai ir labums no tā, ja pirmos sešus dzīves mēnešus bērns tiek barots vienīgi ar mātes pienu. Pēc tam – lai apmierinātu bērnu prasības pēc uztura, kuras mainās, – viņiem būtu jāsaņem uztura ziņā piemērots un drošs papildu ēdiens, kamēr barošana ar krūti turpinās līdz pat divu gadu vecumam vai pat ilgāk. Barošanai ar krūti un papildu ēdienu izmantošanai būtu jānotiek saskaņā ar PVO ieteikumiem [27] vai valsts ieteikumiem, ja tādi ir pieejami;

---

[27] Šā ieteikuma pamatā ir ekspertu konsultāciju secinājumi un ieteikumi (Ženēva, 2001. gada 28.–30. marts), ar ko noslēgta sistemātiskā pārskatīšana attiecībā uz optimālo ilgumu barošanai vienīgi ar mātes pienu (sk. dokumentu A54/INF.DOC./4).

AICINA DALĪBVALSTIS:

1. savos valsts rīcības plānos, stratēģijās vai aktivitātēs, kas veltītas uzturam un fiziskajai aktivitātēm, iekļaut starpnozaru pasākumus, kuru mērķis ir risināt bērnu aptaukošanās problēmu, galveno uzmanību pievēršot ne vien veselības veicināšanai un slimību profilaksei, bet arī tiem bērniem un pusaudžiem, kuriem jau ir liekais svars vai aptaukošanās; būtu jāiekļauj jo īpaši turpmāk minētais:

   - starpnozaru politikas virzieni un darbības visas dzīves garumā, lai mazinātu sociālekonomisko nevienlīdzību un jo īpaši lai pievērstos neaizsargātiem bērniem un pusaudžiem sociāli nelabvēlīgās kopienās, piemēram, piedāvājot uzlabotu piekļuvi veselīgam uzturam un fiziskajai aktivitātei;

   - pārredzama un efektīva pārvaldība, lai novērstu liekā svara un aptaukošanās cēloņus;

   - politikas virzieni, lai maksimāli palielinātu aizsargājošos faktorus veselīgā uzturā un veselību veicinošā fiziskajā aktivitātē un lai līdz minimumam samazinātu dažādos riska faktorus, kuri veicina liekā svara veidošanos un aptaukošanos;

   - pasākumi, kas rada stimulējošu vidi bērnu izglītības iestādēs un bērnu aprūpes centros, lai veicinātu veselīgu uzturu un pienācīgu veselību veicinošu fizisko aktivitāti, pamatojoties uz valstu vai starptautiskiem ieteikumiem;

   - pasākumi, ar kuriem, izmantojot uz ģimeni balstītu pieeju, veicina to, ka bērni, vecāki un pedagogi apgūst prasmes saistībā ar jautājumiem par uzturu, fizisko aktivitāti un sēdošām darbībām;

   - pasākumi, ar ko veicina fizisko aktivitāti atpūtas vietās, lai mudinātu samazināt sēdošu dzīvesveidu, un pieejamu pakalpojumu izveidi un sniegšanu saistībā ar fizisko aktivitāti brīvajā laikā un vidi, kas stimulē ikdienas fizisko aktivitāti un aktīvu pārvietošanos [28];

[28] Aktīva pārvietošanās attiecas uz jebkādu pārvietošanos, kurā tiek izmantots muskuļu spēks – iešanu kājām, braukšanu ar velosipēdu, ratiņkrēsla izmantošanu, braukšanu ar skrituļslidām vai skeitbordu. Sk. http://www.phac-aspc.gc.ca/hp-ps/hl-mvs/pa-ap/at-ta-eng.php.

- pasākumi, ar kuriem nodrošina to, ka bērnu izglītības iestādēs ir aizsargāta vide, brīva no visu veidu mārketinga, kas ir pretrunā veselīgāka dzīvesveida veicināšanas pasākumiem;

- pasākumi, ar ko veicina veselīgu uzturu un patēriņa prakses ilgtspējīgā veidā un kas palīdz samazināt nevienlīdzību veselības aprūpes un sociālajā jomā;

- pasākumi, ar ko veicina un uzrauga tādu pārtikas produktu uzlabošanu, kurus galvenokārt patērē bērni, un kas ir būtisks instruments, lai atvieglotu veselīgu pārtikas produktu izvēli visās situācijās un visās iedzīvotāju grupās saskaņā ar Padomes secinājumiem par pārtikas produktu uzlabošanu;

- pasākumi, ar ko padara ģimenes spējīgas un dod tām iespēju pieņemt veselīgāku dzīvesveidu, tostarp piedāvāt veselīga uztura izvēles iespējas un veicināt fizisko aktivitāti, pienācīgi ņemot vērā laika ierobežojumus un sociālekonomiskos faktorus;

- pasākumi, ar ko veicina agrīnu iesaistīšanos dažādās situācijās, proti, pirmos sešus mēnešus barošana tikai ar krūti, uzturvielu ziņā pienācīgas papildu pārtikas ieviešana sešu mēnešu vecumā, vienlaikus turpinot barošanu ar krūti līdz divu gadu vecumam vai ilgāk vai ņemot vērā pieejamos valsts ieteikumus;

- pasākumi, ar ko sekmē pētniecību par faktoriem, kas ietekmē bērnu aptaukošanos, un uzlabotiem risinājumiem šīs problēmas risināšanai;

- pasākumi, ar ko uzlabo piekļuvi atbilstīgiem profesionāliem atzinumiem, konsultācijām un uzraudzībai attiecībā uz veselīgu uzturu un veselību veicinošu fizisko aktivitāti visā dzīves laikā, tostarp pirmsgrūtniecības un grūtniecības laikā;

- pasākumi, ar ko nodrošina nepārtrauktu apmācību veselības aprūpes speciālistiem, kas saskaras ar grūtniecēm, zīdaiņiem, bērniem, pusaudžiem, vecākiem un ģimenēm, pamatojoties uz jaunākiem pieejamajiem zinātniskajiem ieteikumiem par uzturu, veselību veicinošu fizisko aktivitāti un liekā svara un aptaukošanās profilaksi un pārvarēšanu;

- skrīningu nodrošināšana, lai apzinātu bērnus, kas pakļauti liekā svara vai aptaukošanās riskam, un ārstēšana un aprūpe bērniem, kuri cieš no liekā svara un aptaukošanās, jo īpaši tiem, kuriem ir smaga aptaukošanās;

- pasākumi, ar ko maksimāli palielina primārās veselības aprūpes būtisko nozīmi attiecībā uz liekā svara un aptaukošanās profilaksi, agrīnu atklāšanu un pārvarēšanu;

- pasākumi, ar ko samazina ietekmi, kādu uz bērniem un pusaudžiem rada tādu produktu mārketings, reklāma jebkādos plašsaziņas līdzekļos (tostarp tiešsaistes platformās un sociālajos plašsaziņas līdzekļos) un sponsorēšana, kuri ir enerģētiski pārbagāti un satur daudz piesātinātu tauku, transtaukskābju, cukura vai sāls, un šo pasākumu ietekmes uzraudzība un ziņošana par to;

2. izstrādāt konkrētas uztura pamatnostādnes attiecībā uz bērniem un pusaudžiem, kuras paredzētas gan personām ar veselīgu svaru, gan tām, kas cieš no liekā svara vai aptaukošanās. Šādās pamatnostādnēs jāsniedz norādes vecākiem, aprūpētājiem un pārtikas nodrošinātājiem izglītības iestādēs cita starpā par atbilstīgiem porciju lielumiem un informācija, kas palīdz identificēt ar uzturvielām bagātu, cenu ziņā pieejamu un piemērotu pārtikas produktu iespējas;

3. izstrādāt konkrētas valsts pamatnostādnes ikdienas fiziskās aktivitātes veicināšanai;

4. nodrošināt, ka valsts publisko iestāžu popularizētie paziņojumi un konsultatīvie pasākumi uztura, fiziskās aktivitātes un veselības jomā tiek sagatavoti, sniegti un rīkoti brīvi no nevajadzīgas komerciālas ietekmes;

5. palielināt saskaņotus centienus, lai samazinātu tādu pārtikas produktu tirdzniecības paziņojumu kopējo apjomu un pārliecināšanas spējas, kas vērsti uz bērniem un pusaudžiem un kas ir pretrunā veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumiem;

6. sadarboties ar pārtikas ražotājiem, mazumtirgotājiem un ēdināšanas nozari, lai veicinātu pārtikas produktu uzlabošanu saskaņā ar veselības nozares pamatnostādnēm un mudinātu popularizēt veselīgas izvēles iespējas ar mērķi panākt, lai veselīga izvēle būtu viegla;

7. vajadzības gadījumā, sadarbojoties ar ieinteresētajām personām, tostarp ar nevalstiskajām organizācijām, kuras orientētas uz patērētājiem un bērniem, ieviest pasākumus vai veicināt rīcības kodeksu izstrādi. Šādi ir jānodrošina, ka uz bērniem un pusaudžiem vērsti komerciāli paziņojumi nereklamē tādus pārtikas produktus, kuri ir enerģētiski pārbagāti un satur daudz sāls, cukura vai piesātinātu tauku un transtaukskābju vai kuri kā citādi neatbilst valsts vai starptautiskajām uztura pamatnostādnēm, un ka nozares centieni uzlabot pārtikas produktu kvalitāti, mārketingu un reklāmu ir arvien saskaņotāki;

8. attiecīgā gadījumā izvērtēt, kādi tiesību akti būtu piemērojami, lai popularizētu fizisko aktivitāti, veselīgu uzturu un nodrošinātu stimulējošu vidi;

9. īstenot pieeju, saskaņā ar kuru veselības jautājumi ir iekļauti visās politikas jomās un kura ļautu radīt labvēlīgu vidi un infrastruktūru tam, lai palielinātu ikdienas un brīvā laika fizisko aktivitāti un atvieglotu veselīgāku pārtikas produktu izvēli;

10. īstenot pašreizējās programmas, ar kurām uzrauga veselības stāvokli visā dzīves laikā, īpašu uzmanību pievēršot grūtnieču, bērnu un pusaudžu uzturam un fiziskajai aktivitātei, lai izstrādātu un īstenotu mērķtiecīgu rīcību. Ar šīm programmām ir jāspēj pārraudzīt dažādus rādītājus, piemēram, sociālo nevienlīdzību;

11. apsvērt iespēju sagatavot analīzi par ekonomiskajām sekām, ko rada pieaugušo un bērnu liekais svars un aptaukošanās, jo īpaši par veselības un sociālajām izmaksām un slogu, kas gulstas uz valsts budžetu un ģimeņu budžetiem visā sociālekonomiskajā spektrā;

AICINA DALĪBVALSTIS UN KOMISIJU

1. bērnu liekā svara un aptaukošanās problēmas risināšanu padarīt par Eiropas Savienības prioritāti, kas atspoguļota visās nozaru politikās un Komisijas darba programmā, vienlaikus pilnībā respektējot dalībvalstu kompetenci;

2. attiecīgā gadījumā sadarboties ar visām ieinteresētajām personām, tostarp ar nevalstiskajām organizācijām, kuras orientētas uz patērētājiem un bērniem, sabiedrības veselības aizsardzības iestāžu vadībā sagatavot, stiprināt un pārskatīt iniciatīvas vietējā, valsts un Eiropas līmenī. Tas būtu jādara ar mērķi samazināt uz bērniem un pusaudžiem vērstu tādu pārtikas produktu mārketingu, kuri ir enerģētiski pārbagāti un satur daudz sāls, cukura vai piesātinātu tauku un transtaukskābju vai kuri kā citādi neatbilst valsts vai starptautiskajām uztura pamatnostādnēm, kā arī lai cīnītos pret mazkustīgiem dzīvesveidiem, izmantojot uz pierādījumiem balstītus instrumentus, ņemot vērā pierādījumu, ka pastāv cieša saikne starp mārketingu un pie ekrāna pavadīto laiku, no vienas puses, un bērnu un jauniešu aptaukošanos, no otras puses;

3. jo īpaši ņemt vērā neatliekamo nepieciešamību reaģēt uz jaunajām problēmām saistībā ar mārketingu un reklāmu, izmantojot tiešsaistes platformas un sociālos plašsaziņas līdzekļus, kuros paziņojumi bieži vien ir vairāk vērsti uz atsevišķiem bērniem un kurus ir sarežģītāk pārraudzīt;

4. veicināt pārtikas produktu brīvprātīgu marķēšanu saskaņā ar principiem, kas noteikti Regulā Nr. 1169/2011, konkrēti – tās 35. panta 1. punktā, lai sniegtu atbalstu visiem patērētājiem, jo īpaši no zemāka līmeņa sociālekonomiskajām grupām, izvēloties veselīgus pārtikas produktus, un lai veicinātu izglītības un informācijas kampaņas ar mērķi uzlabot patērētāju izpratni par pārtikas produktu informāciju, tostarp uzturvērtības marķējumu;

5. Augsta līmeņa darba grupā uztura un fiziskās aktivitātes jautājumos apzināt piemērotus mehānismus, lai uzlabotu datu par veselības rādītājiem, kā arī datu par intervences pasākumiem un darbībām pašreizējo vākšanu, jo īpaši tādu datu, kas saistīti ar uzvedību, aizsargfaktoriem un riska faktoriem, lieko svaru, aptaukošanos un to ietekmi uz veselību nolūkā nodrošināt atjauninātus, uzticamus un salīdzināmus datus;

6. par prioritārām jomām noteikt fiziskās aktivitātes un pārtikas produktu uzturvērtības kvalitātes pārraudzību bērnu izglītības iestādēs un sociālās nevienlīdzības saistībā ar aptaukošanos un lieko svaru bērnu un pusaudžu vidū un tās turpmākās ietekmes novērtēšanu;

7. atbalstīt PVO Bērnu aptaukošanās novērošanas iniciatīvu [29] ar mērķi regulāri novērtēt liekā svara un aptaukošanās tendences pamatskolas skolēnu vidū un Skolas vecuma bērnu veselību ietekmējošo paradumu pētījumu [30], kas paredzēts pusaudžiem, lai saprastu aptaukošanās epidēmisko izplatību šajā iedzīvotāju grupā un dotu iespēju Eiropā veikt valstu salīdzinājumu;

8. pilnībā ievērojot dalībvalstu kompetences, turpināt atbalstīt un īstenot ES Rīcības plānu par bērnu aptaukošanās samazināšanu (2014–2020), jo īpaši pārrobežu darbības, piemēram, pārtikas produktu kvalitātes uzlabošana un uz bērniem vērsts mārketings, un to radītās sekas;

9. izstrādāt un novērtēt uz pierādījumiem balstītas programmas un pamatnostādnes par veselības veicināšanu un profilakses pasākumiem, diagnosticēšanu un ārstēšanas iespējām, kas paredzētas bērniem un pusaudžiem, kuriem ir liekais svars un aptaukošanās vai kuriem tas draud. Papildus tam nodrošināt apmācību un norādes veselības aprūpes speciālistiem saskaņā ar PVO pamatnostādnēm un ieteikumiem;

10. apzināt labas prakses piemērus dalībvalstīs, kas atbilst uz pierādījumiem balstītiem atlases kritērijiem, un tos izplatīt starp dalībvalstīm, vienlaikus ņemot vērā institucionālo kontekstu;

AICINA KOMISIJU:

1. turpināt atbalstīt un finansēt pētniecības projektus un uzraudzības iniciatīvas, kas vērtas uz to, lai atklātu un cīnītos pret bērnu lieko svaru un aptaukošanos, tostarp izplatot labas prakses piemērus un veiksmīgu stāstu piemērus, kas izvēlēti, pamatojoties uz stingriem kritērijiem;

2. nodrošināt pieeju, saskaņā ar kuru veselības jautājumi ir iekļauti visās politikas jomās un ar kuru veicina veselības, profilakses un uzturvērtības apsvērumus visās nozarēs un iniciatīvās;

3. turpināt iesaistīt ieinteresētās personas ES līmenī, jo īpaši produktu uzlabošanā, izmantojot atbilstīgas novērtēšanas un pārskatatbildības sistēmas, un regulāri ziņot par notikumu virzību;

---

[29] http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/nutrition/activities/monitoring-and-surveillance/who-european-childhood-obesity-surveillance-initiative-cosi

[30] http://www.euro.who.int/en/health-topics/Life-stages/child-and-adolescent-health/health-behaviour-in-school-aged-children-hbsc

4. atbalstīt ES rīcības kodeksu izstrādi attiecībā uz pārtikas produktu mārketingu un komerciālajiem paziņojumiem, jo īpaši saistībā ar bērniem un pusaudžiem, vienlaikus pienācīgi iesaistot ieinteresētās personas;

5. atbalstīt to dalībvalstu kopīgo darbu, kuras vēlas turpināt izstrādāt un pēc iespējas plašāk īstenot attiecīgās saskaņotās iniciatīvas, jo īpaši tādās jomās kā pārtikas produktu uzlabošana, ekonomiskā analīze par aptaukošanās sekām, pārtikas produktu mārketings un publiskais iepirkums.